U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška (soudce zpravodaj), soudců Josefa Baxy, Radana Malíka, Petra Mikeše, Pavla Molka, Miloslava Výborného a soudkyně Daniely Zemanové v právní věci navrhovatelky: **Ing. B. H.**, proti odpůrcům: **1) Ing. Miloš Zeman**, bytem Pražský hrad, Praha 1, **2) Ivana Zemanová**, bytem Pražský hrad, Praha 1, oba zastoupeni JUDr. Markem Nespalou, advokátem, se sídlem Vyšehradská 21, Praha 2, a **3) Státní volební komise**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/4, Praha 4, týkající se návrhu na vyslovení neplatnosti volby prezidenta republiky,

takto:

I. Návrh **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Volební stížnost

[1] Podáním doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 6. února 2018 (dále též „volební stížnost“) se navrhovatelka domáhala vyslovení neplatnosti volby prezidenta republiky konané ve dnech 12. a 13. ledna (I. kolo) a ve dnech 26. a 27. ledna (II. kolo). Navrhovatelka namítala, že volební kampaň odpůrce 1) byla vedena neregistrovanými třetími osobami, které porušily povinnost transparentního financování volební kampaně prostřednictvím volebního účtu. Nebyly zveřejněny primární zdroje financování volební kampaně, což mohlo souviset se snahou utajit některé subjekty, které veřejnost mohla vnímat jako závadné, případně je odpůrce 1) svým sponzorům zavázán prostřednictvím nějakých tajných dohod. Odpůrce 1) rovněž porušil povinnost zveřejnit seznam sponzorů nejpozději tři dny před konáním samotné volby, neboť tak učinil až v průběhu debaty vysílané Českou televizí dne 25. ledna 2018.

[2] Volební kampaň odpůrce 1) po celý svůj průběh a především v posledních dvou týdnech porušovala dle názoru navrhovatelky § 35 odst. 4 a 5 zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky), ve znění pozdějších předpisů.

[3] Porušení celé řady zákonných ustanovení ze strany odpůrce 1) mohlo výrazně ovlivnit hlasování především těch voličů, kteří nemají možnosti a schopnosti si informace ověřovat. Vzhledem k téměř vyrovnanému výsledku druhého kola volby je navrhovatelka přesvědčena, že odpůrce 1) dosáhl vítězství nečestnými prostředky a pomocí netransparentně financované kampaně.

II. Průběh řízení

[4] Nejvyšší správní soud zaslal volební stížnost k vyjádření odpůrcům. Na tomto místě je třeba zmínit, že okruh účastníků řízení ve věcech volebních není v dispozici navrhovatele, nýbrž je vymezen zákonem. Podle § 90 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) jsou účastníky řízení o neplatnosti volby prezidenta republiky *příslušný volební orgán, [...] občan, na jehož kandidátní listině byl uveden kandidát, jehož volba byla napadena, a ten, jehož volba byla napadena.* Občanem, na jehož kandidátní listině byl uveden odpůrce 1), je paní Ivana Zemanová, tedy odpůrkyně 2). Proto Nejvyšší správní soud jednal jako s účastníkem řízení i s ní, i když ji navrhovatel jako účastníka řízení neoznačil.

[5] Státní volební komise ve svém vyjádření zdůraznila, že dohled nad dodržováním pravidel volební kampaně a jejího financování nepatří mezi úkoly, jež jsou jí zákonem svěřeny. Nemá proto k dispozici informace, na jejichž základě by se mohla k volební stížnosti vyjádřit.

[6] Odpůrci 1) a 2) ve svém společném vyjádření upozornili na to, že z volební stížnosti není zřejmé, čeho se navrhovatelka domáhá. Navrhovatelka navíc zcela rezignovala na povinnost tvrdit rozhodné skutečnosti a označit důkazy k jejich prokázání, prezentuje pouze své dojmy. Zmiňuje pouze to, že mohlo dojít k ovlivnění výsledku volby, což však pro vyhovění volební stížnosti nestačí, tím spíše, že od poslední volby prezidenta došlo ke zpřísnění dikce ustanovení zákona, které upravuje podmínky pro podání návrhu na neplatnost volby prezidenta. Odpůrci jsou proto přesvědčeni, že je třeba setrvat na domněnce, že volební výsledek odpovídá vůli voličů, a volební stížnost zamítnout.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud k námitce odpůrců předesílá, že ačkoli navrhovatelka výslovně neuvedla výrok, jehož vydání se domáhá (tedy tak, jak by jej následně formuloval Nejvyšší správní soud v případě vyhovění návrhu), je z jejího návrhu zřejmé, že jejím cílem je vyslovení neplatnosti volby prezidenta republiky – a to především z nadpisu, který zní „*návrh na neplatnost volby prezidenta*“ a z poslední věty návrhu: „*Z tohoto důvodu podávám tento návrh na neplatnost voleb.*“ Dle názoru Nejvyššího správního soudu lze o takovém návrhu rozhodnout.

[8] Podle § 66 zákona o volbě prezidenta republiky se může každý občan zapsaný do stálého seznamu, zvláštního seznamu vedeného zastupitelským úřadem, navrhující poslanci, navrhující senátoři nebo navrhující občan, do sedmi dnů po vyhlášení celkového výsledku volby prezidenta republiky Státní volební komisí, podáním návrhu na neplatnost

pokračování

volby prezidenta domáhat ochrany u soudu, má-li za to, že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledek volby prezidenta.

[9] Odpůrci 1) a 2) mají pravdu, že citované ustanovení doznalo od minulé (historicky první) přímé volby prezidenta republiky změny, a to na základě novelizace provedené zákonem č. 322/2016 Sb., kterým se mění volební zákony a další související zákony. Zatímco jeho znění účinné do 31. prosince 2016 umožňovalo navrhovateli podat návrh (a soudu návrhu vyhovět) tehdy, měl-li za to, „*že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který* ***mohl ovlivnit*** *výsledek volby prezidenta*," od následujícího dne je již třeba, „*že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který* ***hrubě ovlivnil*** *výsledek volby prezidenta*" (zvýraznil Nejvyšší správní soud). Jen pro úplnost lze podotknout, že stejná změna se promítla i do ostatních volebních zákonů (srov. např. § 87 odst. 3 až 5 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění účinném od 1. ledna 2017). Již na první pohled je zřejmé, že mezi původním a novým zněním zákona, tedy mezi formulací „mohl ovlivnit" a „hrubě ovlivnil", je významový rozdíl, jehož důsledky pro posuzování návrhů na neplatnost volby prezidenta republiky se volební senát Nejvyššího správního soudu (dále též „volební senát") zabýval v usnesení č. j. Vol 16/2018-33 ze dne 15. února 2018. Z tohoto usnesení vyplývá, že nyní již bude pro vyhovění volební stížnosti nutné, aby bylo v řízení podle § 90 s. ř. s. prokázáno, že došlo k porušení některého zákonného ustanovení upravujícího průběh volebního procesu a že tato protizákonnost ovlivnila (nikoli pouze mohla ovlivnit) výsledek voleb, a to hrubým způsobem. Ve zbytku postačí na citované usnesení odkázat.

[10] S těmito východisky přistoupil volební senát k posouzení návrhu.

[11] Navrhovatelka obecně poukazovala na „*porušení celé řady ustanovení volebního zákona, jak co do transparentnosti financování, tak co do prostředků vedení volební kampaně (pomluva, šíření poplašné zprávy, lež, podprahová sdělení*", aniž by však uvedla konkrétní skutečnosti, v nichž porušení pravidel vedení volební kampaně spatřuje a především vylíčila, jakým způsobem tyto skutečnosti dle jejího názoru ovlivnily výsledek volby prezidenta. Nejvyšší správní soud se však v žádném případě nemůže spokojit s obecným odkazem na jakési pomluvy, lži a podprahová sdělení. V řízení o neplatnosti voleb a hlasování tíží břemeno tvrzení i břemeno důkazní navrhovatele, který, chce-li být se svým návrhem úspěšný, musí vyvrátit domněnku, že volební výsledek odpovídá vůli voličů (nález Ústavního soudu ze dne 26. ledna 2005 sp. zn. Pl. ÚS 73/04, N 17/36 SbNU 185; 140/2005 Sb.; ve věci senátora Nádvorníka). Navrhovatelka však tato břemena ve vztahu k tvrzenému porušení pravidel vedení volební kampaně (§ 35 odst. 4 a 5 zákona o volbě prezidenta republiky) neunesla.

[12] Pokud jde o námitku porušení ustanovení zákona o volbě prezidenta republiky regulujících financování volební kampaně, navrhovatelka uvedla, že odpůrce 1) pochybil tím, že zveřejnil seznam sponzorů později, než mu ukládal zákon, že za něj volební kampaň vedly neregistrované třetí osoby, které porušily povinnost transparentního financování, především utajováním jmen sponzorů. Nejvyšší správní soud nicméně nepovažoval za nutné ani v tomto směru v tomto řízení posuzovat, zda ze strany odpůrce 1) došlo k porušení volebního zákona, a to z následujících důvodů.

[13] Jak vyplývá z již citovaného usnesení č. j. Vol 16/2018-33 ze dne 15. února 2018, i v rámci přezkumu platnosti volby prezidenta republiky je možné posuzovat, zda nedošlo k porušení pravidel financování volební kampaně. I v tomto případě platí, že pro vyslovení neplatnosti volby je třeba, aby případné porušení zákona v této části hrubě ovlivnilo výsledek volby prezidenta, tedy zapříčinilo zvolení vítězného kandidáta.

[14] Navrhovatelka však ani v této části volební stížnosti procesní břemena neunesla. Uvedla sice některé skutečnosti, které dle jejího názoru zakládají porušení volebního zákona, její argumentace však zůstala v obecné rovině (snad s výjimkou tvrzeného porušení povinnosti zveřejnit seznam „sponzorů“ do tří dnů před konáním volby, resp. námitky zveřejnění zjevně neúplného seznamu „sponzorů“ přes třetí osoby). Především však navrhovatelka neoznačila žádné důkazy, jimiž by svá tvrzení prokázala, a neuvedla žádný způsob, jak tyto nezákonnosti dle jejího názoru hrubě ovlivnily výsledek volby prezidenta a jak by právě ono hrubé ovlivnění výsledku volby hodlala v řízení prokazovat.

[15] Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 15. února 2018 č. j. Vol 16/2018-33 připustil, že za současného právního stavu bude nadmíru obtížné prokázat, že výsledek volby byl opravdu hrubě ovlivněn porušením pravidel volební kampaně či jejího financování. Každý se nicméně může obrátit se svými pochybnostmi (podnětem) na Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí, který – jsa k tomu odborně a kompetenčně vybaven – z nich může v případě, že shledá porušení zákona, vyvodit patřičné důsledky v podobě uložení pokuty.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud tedy neshledal návrh na vyslovení neplatnosti volby odpůrce 1) prezidentem republiky důvodným, a proto jej zamítl.

[17] Podle § 93 odst. 4 soudního řádu správního nemá v řízení ve věcech volebních žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce Nejvyššího správního soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 20. února 2018

Tomáš Langášek
předseda senátu